

KLAGANDE

██████████ ██████████

Vårdnadshavare: ██████████ och ██████████

MOTPART

Försäkringskassan

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten i Karlstads dom den 24 april 2018 i mål nr 2403-17,
se bilaga A

SAKEN

Assistansersättning

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten bestämmer att ██████████ istället för väntetid har rätt till assistansersättning med 36 timmar och 38 minuter per vecka för tillsyn under dygnsvilan.

YRKANDEN M.M.

██████████ yrkar i första hand att han beviljas assistansersättning för tillsyn under hela sin dygnsvila. I andra hand yrkar han att han beviljas ytterligare assistansersättning med 15 minuter per dygn för 1 timmas väntetid. Han anför följande.

Han vidhåller sin uppfattning att han ska anses ha ett sådant tillsynsbehov under hela natten som överstiger normalt föräldraansvar och som ska ersättas med full assistansersättning i stället för väntetid.

Försäkringskassan har beräknat assistansersättningen för väntetid genom att dra av tiden för de godtagna aktiva insatserna från tiden för hans dygnsvila. Med en dygnsvila om 10 timmar och aktiva insatser under dygnsvilan om 4 timmar per dygn ska i vart fall tiden för väntetid vara 6 timmar, inte 5 timmar som Försäkringskassan kommit fram till.

Försäkringskassan medger att [REDACTED] har rätt till assistansersättning för tillsyn under dygnsvilan med den tid för vilken han beviljats assistansersättning för väntetid och anför följande.

[REDACTED] har visat att han behöver tillsyn under sin dygnsvila. Vid en sammantagen bedömning i detta fall anser Försäkringskassan att tillsynen inte ingår i föräldraansvaret. Det är inte visat att Försäkringskassan gjort en felräkning av väntetiden.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Frågan i målet är om [REDACTED] har rätt till assistansersättning för tillsyn under sin dygnsvila och, i sådana fall, med vilken omfattning.

Det är numera ostridigt mellan parterna att [REDACTED] behöver tillsyn under sin dygnsvila och att sådan tillsyn inte ingår i föräldraansvaret. Kammarrätten gör inte någon annan bedömning. [REDACTED] har således rätt till assistansersättning för tillsyn under sin dygnsvila. Frågan är med vilken omfattning han har rätt till assistansersättning för detta behov.

Försäkringskassan medger endast att [REDACTED] har rätt till assistansersättning för tillsyn under dygnsvilan med den tid för vilken han beviljats assistansersättning för väntetid.

Försäkringskassan har beviljat [REDACTED] assistansersättning för väntetid om 5 timmar per dygn. Väntetiden har beräknats med utgångspunkt i att

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I KARLSTAD****DOM**
2018-04-24
Meddelad i KarlstadMål nr
2403-17**KLAGANDE**

[REDACTED]

Vårdnadshavare: [REDACTED] och [REDACTED]

[REDACTED]
[REDACTED]**MOTPART**Försäkringskassan
Processjuridiska enheten, Göteborg
405 12 Göteborg**ÖVERKLAGAT BESLUT**

Försäkringskassans beslut den 22 mars 2017

SAKEN

Assistansersättning

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår överklagandet.

_____

BAKGRUND

Försäkringskassan beslutade den 27 september 2016 att bevilja [REDACTED] [REDACTED] assistansersättning med 131 timmar och 22 minuter per vecka från och med mars 2016. I grundbeslutet beviljades [REDACTED] assistanstid för 4 timmars aktiva insatser per natt och beviljades väntetid övrig nattetid. Försäkringskassan motiverade sin bedömning med att den tillsyn som [REDACTED] behöver inte är av den karaktären att man helt kan bortse från föräldrans ansvaret och är inte av övervakande karaktär. Försäkringskassan bedömde dock att den tid man behövde finnas till hands för [REDACTED] nattetid utöver aktiva insatser, inte ansågs normalt i jämförelse med föräldrar till barn utan funktionsnedsättning. Försäkringskassan bedömde att [REDACTED] hade rätt till väntetid övrig nattetid. Efter omprövning den 22 mars 2017 ändrade inte Försäkringskassan sitt beslut.

PARTERNAS INSTÄLLNING

Vad [REDACTED] [REDACTED] framför

[REDACTED] [REDACTED] yrkar i första hand att han ska beviljas aktiv tillsyn under hela dygnsvilan. I andra hand yrkar han att om förvaltningsrätten inte medger rätt till aktiv tillsyn under natten ska Försäkringskassans räknefel korrigeras och han beviljas väntetid med ytterligare 1 timma per natt. Han anför i huvudsak följande.

Väntetid tillgodoser inte hans hjälpbehov under natten. Han kan inte kommunicera eller själv påkalla hjälp och det är således menlöst för honom att endast ha en assistent inom hörbart avstånd i det fall en potentiellt livsfarlig situation skulle uppstå. Hans brist på kommunikation i kombination med en överhängande risk för att han kräks eller hostar under natten innebär att hans hjälpbehov inte kan tillgodoses via väntetid. Hans kommunikationsförmåga

är således inte jämförbar med barn i samma ålder utan funktionsnedsättning. Det krävs att assistenten har omedelbar uppsikt, vilket är att jämställa med sådan tillsyn som ska tillgodoses genom aktiv tid i stället för väntetid. Gränsen mellan vad som är en aktiv insats och aktiv tillsyn i det närmaste suddas ut då han aldrig kan lämnas utan aktiv tillsyn utan är i behov av frekventa aktiva insatser. När ett hjälpbehov uppstår behöver personen som finns nära honom veta hur denne ska agera för att snabbt optimera hans behov av att få luft. Läkarintyg styrker hans stora svårigheter att hålla luftvägen fri nattetid. Han ska använda sig av en CPAP under natten vilket medför en stor risk för kvävning om han kräks eller hostar slem när andningsmasken är på.

Det rör sig således om att förebygga och förutse att ett hjälpbehov ska uppstå vilket innebär att assistenten aktivt agerar under hela natten med att tillgodose hjälpbehov och däremellan förebygga och underlätta hans nattsömn.

Vidare hänvisar han till ett antal kammarrättsavgöranden och till överklagandet har han även bifogat en redogörelse för hur en natt kan se ut.

Vad Försäkringskassan framför

Försäkringskassan anför i huvudsak följande.

I bedömningen av föräldraansvar ska helt bortses från föräldraansvar för tillsyn i de fall där det handlar om omfattande omvårdnad och tillsyn av mer teknisk karaktär på grund av avancerad medicinsk utrustning. Det behov av tillsyn som [REDACTED] har är inte av den karaktären att man helt kan bortse från föräldraansvaret. Den tillsyn som avses i [REDACTED] fall kan inte anses vara av övervakande karaktär eftersom han inte bedömts ha behov av aktiv tillsyn under natten. Han har dock behov av aktiva insatser under natten vilket beviljats med fyra timmar per natt.

Vad gäller intygen från ST-läkare [REDACTED] och från ST-läkare [REDACTED] finns dessa med i utredning sedan tidigare. Försäkringskassan gör samma bedömning som enligt beslut efter omprövning. [REDACTED] är därmed väl tillgodosedd när det gäller antal assistanstimmar.

SKÄLEN FÖR FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Rättslig reglering m.m.

För rätt till assistansersättning krävs att den försäkrade behöver personlig assistans i genomsnitt mer än 20 timmar i veckan för sådana grundläggande behov som avses i 9 a § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS (51 kap. 3 § socialförsäkringsbalken [2010:110], SFB).

Med personlig assistans avses personligt utformat stöd som ges av ett begränsat antal personer åt den som på grund av stora och varaktiga funktionshinder behöver hjälp med sin personliga hygien, måltider, att klä av och på sig, att kommunicera med andra eller annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade (grundläggande behov). Den som har behov av personlig assistans för sina grundläggande behov har även rätt till insats för andra personliga behov, om de inte tillgodoses på annat sätt (9 a § LSS).

Vid bedömningen av om ett barn har rätt till personlig assistans måste hänsyn tas till att vårdnadshavare har ansvar för barnets personliga förhållanden och ska se till att barnets behov av omvårdnad, trygghet, fostran samt tillsyn, med hänsyn till barnets ålder, utveckling och övriga omständigheter, tillgodoses (6 kap. 2 § föräldrabalken). Endast det hjälpbehov som går utöver vad som är normalt för ett barn i motsvarande ålder ska läggas till grund för bedömningen av behovet av personlig assistans.

Omfattningen av föräldraansvaret för ett friskt barn i samma ålder jämförs med behovet hos det funktionshindrade barnet (jfr Högsta förvaltningsdomstolens avgöranden RÅ 1997 ref. 23 och RÅ 2008 ref. 17).

Medicinsk utredning

Bland de medicinska underlagen i målet finns följande utlåtanden.

Av utlåtande utfärdat av [REDACTED] ST-läkare, från den 7 november 2016 framkommer följande. [REDACTED] är i behov av att ha en vaken assistent hos sig hela nätterna just för att få hjälp att hålla fri luftväg. Han behöver ständiga lägesförändringar för att luftvägen inte ska falla samman och stängas av. Faller han i syremättnad i blodet är det helt nödvändigt att hjälpa honom att få upp slem och det gör man bäst med hjälp av lägesändringar, andningsgymnastik etc. Räcker inte det behöver han också hjälp med extra syrgas. Även när han är infektionsfri kvarstår behovet av nattlig assistans.

Av utlåtande utfärdat av [REDACTED] ST-läkare, från den 3 mars 2016 framkommer följande. [REDACTED] har multipla apnéer varje natt som kräver åtgärd i form av kutan stimulation och extra syrgas, man har därför börjat med andningsstöd nattetid i form av CPAP och extra syrgas vid behov. Han är i behov av assistans i form av vakna assistenter nattetid.

Förvaltningsrättens bedömning

Frågan i målet är om [REDACTED] har behov av ytterligare personlig assistans nattetid i form av aktiv tillsyn för att tillförsäkras goda levnadsvillkor.

Vid tiden för beslutet var [REDACTED] knappt fyra år gammal. När det rör sig om ett barn innebär detta att föräldraansvaret enligt föräldrabalken aktualiseras. Ett jämnårigt barn utan funktionsnedsättning har i denna ålder ett stort behov av hjälp från vuxen för flera av sina behov under natten och där väntetid normalt sett får anses falla inom föräldraansvaret.

Av uppgifter i målet framgår att [REDACTED] är beviljad assistans i en omfattning av fyra timmar per natt och väntetid för övrig nattetid. Han har yrkat att han är i behov av aktiv tillsyn under hela dygnsvilan.

Enligt förvaltningsrättens mening framgår en tydlig beskrivning av [REDACTED] [REDACTED] hjälpbehov under natten och förvaltningsrätten ifrågasätter inte hans stora hjälpbehov eller att han under hela natten har ett behov av assistans. De medicinska underlagen beskriver hans problematik och svårigheterna han har under natten med anledning av detta.

Förvaltningsrätten anser dock inte att de medicinska underlagen i målet till fullo stödjer att [REDACTED] är i behov av assistans i form av aktiv tillsyn under hela natten. Av intyg framgår att han exempelvis är i behov av ständiga lägesförändringar men det framgår inte hur ofta dessa sker. Det framgår inte heller att han överhuvudtaget inte kan lämnas en kort stund utan uppsikt, att det skulle vara förenat med livsfara för honom eller hur ofta potentiellt livsfarliga situationer kan uppstå. Inte heller är det medicinskt intygat att hans kommunikationssvårigheter skulle innebära att han på den grunden har behov av aktiv tillsyn under hela natten.

Sammantaget beskriver de medicinska underlagen inte tillräckligt tydligt varför [REDACTED] har behov av ytterligare assistans eller varför beviljad assistanstid inte skulle kunna tillförsäkra honom goda levnadsvillkor.

██████████ har även yrkat att Försäkringskassans räknefel ska korrigeras. Enligt förvaltningsrättens bedömning har det inte framkommit att någon felräkning skulle ha skett varför yrkandet härom ska avslås. Vad ██████████ har anfört i övrigt och hans yrkande om att han ska beviljas väntetid med ytterligare en timma per natt föranleder ingen annan bedömning. Försäkringskassan har därmed haft fog för sitt beslut. Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Denna dom kan överklagas. För information om hur man överklagar, se bilaga (DV 3104/1 B).

Hans-Erik Jonasson
F.d. lagman

I avgörandet har även tre nämndemän deltagit. Emma Koskelainen har föredragit målet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Göteborg.

Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten **inom två månader** från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagandet för offentlig part räknas emellertid från den dag beslutet meddelades.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nås för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om

de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.

2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

Sista dagen för överklagande är i regel den dag som genom sitt tal i månaden motsvarar den dag Ni fick del av beslutet. Om Ni fick del av förvaltningsrättens beslut t.ex. den 30 juni måste skrivelsen med överklagande ha kommit in senast den 30 augusti. Om Ni fick del av beslutet en dag med ett tal i månaden som inte finns i slutmånaden löper tiden i stället ut på slutmånadens sista dag. Om Ni fick del av beslutet t.ex. den 31 juli måste skrivelsen med överklagande ha kommit in senast den 30 september.

Om sista dagen för överklagande infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande ska skriva till Högsta förvaltningsdomstolen. Skrivelsen ställs alltså till Högsta förvaltningsdomstolen *men ska skickas eller lämnas till kammarrätten*.

Överklagandet ska ha kommit in till kammarrätten *inom två månader* från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

För en enskild klagande är sista dagen för överklagande två månader från den dag då han/hon fick del av kammarrättens beslut. Om klaganden fick del av kammarrättens beslut t.ex. den 30 juni måste skrivelsen med överklagande ha kommit in senast den 30 augusti. Om klaganden fick del av beslutet t.ex. den 31 juli, som inte har någon motsvarighet två månader senare, löper tiden i stället ut på slutmånadens sista dag, dvs. i det här exemplet den 30 september. Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta förvaltningsdomstolen krävs att *prövningstillstånd* meddelas. Högsta förvaltningsdomstolen lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta förvaltningsdomstolen varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla följande uppgifter;

1. den klagandes namn, person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nå för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Högsta förvaltningsdomstolen
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen för detta
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.